

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 20. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593664576/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

nere, da han blev vænnet af hermed, kom der i hans forsigtige Maade at tale paa noget vel Samlet, vel Betænkt, Tilførladligt, der forøgede hans Elskværdighed. Det Eneste, der i nogen Tid generede mig, var, at han hed Valdemar, saa at i vort Venskab han var Kongen og jeg kun Bispen; men da han ikke gjorde Fordring paa Souverainetets-Rettigheder, blev Navnets Overherredomme efterhaanden glemt. Ritmesteren syntes godt om mit nye Venskab og overhovedet om det største Ungdomsliv, som nu engang imellem droges til Gaarden. Uagtet han havde sine Svagheder, imponerede han dog ved sin statelige Holdning endog Herremandens ældste, sextenaarige Søn; han forstod sig paa saa Meget, var praktisk, havde ungdommelige Interesser, og naar vi red ud ofte i Tallet – thi Fader fulgte gjerne med – var det et lykkeligt, larmende Tog, som Ritmesteren, endskjøndt han ikke gjorde sig latterlig ved at commandere militairisk, dog førte an.

Jeg mærker, at jeg ikke har holdt chronologisk Orden. Da jeg var mellem fem og sex Aar, forefaldt en Begivenhed, der et Aars Tid efter bragte mig den første Glæde og senere skulde skaffe mig meget mere. Jeg fik en Søster, og det var mig, der lærte hende at gaac. Jeg var kommen til at lege med hende og havde stillet hende ved en Stol, hvori hun holdt sig fast; thi jeg mente, at hun kunde godt staae, naar hun vilde. Saa vilde jeg have hende over til en anden Stol, der stod nogle Skridt borte; men alle Opfordringer hjalp ikke, hun stirrede taus paa mig med sine store, brune Øine. Saa tog jeg et Jordbær og spurgte, om hun vilde have det, og pludselig gav hun slip og løb over til mig og greb med den ene Haand i Stolen og Jordbærret med den anden. Hvilken besynderlig Henrykkelse, da hun saadan pludselig blev Menneske! Hvor jeg forkyndte over hele Gaarden, at hun kunde gaac, og at jeg havde lært hende det! Af dette lille Øieblik og den sjælelige Tilknytning, det efterlod, kan jeg svagt, tilnærmelsesvis forstaae, hvorledes en Moder seer paa sit Barn og har en hel Fortid erindrende tilstede ved hvert Blik.

En eneste mørk Sky stod for mig fjernt paa Horizonten: Valdemars Fader havde sagt, at før han fik Lov til at komme paa Societetsacademiet, skulde han gjøre en Sørelse og prøve, om han virkelig havde Lyst og duede til at gaac den Vei, og jeg levede i bestandig Frygt for,

at Valdemar skulde blive tagen fra mig. Men fra en anden Side af Horizonten, som jeg ikke tænkte paa, kom en ganske anderledes sort Sky. Jeg fik igjen en Søster; men hun døde, og Moder blev meget syg. Naar jeg nu tænker tilbage paa hine tunge Dage, er det for mig, som om hele Huset strax anelsesfuldt trak sig sammen i Taushed og lyttede, og som om jeg selv anede en umaadelig Forandring, skjøndt Alt syntes at staae urokkelig fast omkring mig. Medens Ingen udtalte et Ord af Angst, laa der en knugende Ængstelighed i Atmosphæren, i de lydlose Trin, i den Concentration, hvormed Alt var fæstet paa det fjerne Værelse, hvorfra jeg holdtes borte. Der syntes mig i Øeblikke under min Ensomhed at blive begaaet en skrækkelig Uretfærdighed imod mig ved, at jeg ikke kom med, at jeg ikke fik Lov til at gjøre Noget, om det saa ikkun var at staae Vagt, gaae i Forbøn, skribe imod det Ubekjendte, og jeg havde dog ikke Mod til at bede om at turde være med. Jeg gav mig efter mine Forestillinger til at bede og tilbød min Hest og mit Gevær og tilsidst mig selv – som om det ikke var mig selv, hvis Skjæbne blev medafgjort derinde! Endelig, en Aften kom en Kone med et næsten nedbrændt Lys i Haanden ud og sagde, at jeg skulde komme ind til min Moder; men da vi nærmede os Sovekamret, kom en af Husets Piger høit grædende ud og sagde, at det var for sildig. Konen gik tilbage og lod mig ene. Jeg blev staaende i det mørke Værelse og rystede. Endelig kom Fader ud, stødte imod mig i Mørket, løftede mig op og bar mig ud, medens han kyssede mig, og da han satte mig fra sig, var mit Ansigt vaadt af hans Taarer. Jeg begreb, at der var indtraadt en Katastrophe, skjøndt ikke nøiagtig, hvilken den var, og i Førstningen forekom den mig som en Lettelse, fordi der kom Travlhed og Liv i Huset. Men da de en følgende Aften toge mig ind for at see min Moder i Kisten, begreb jeg – skjøndt, det er heller ikke sandt, jeg følte, jeg led; men et saadant Tab begriber man ikke, fordi dets Betydning og Følger vise sig langsomt.

Langsomt og efterhaanden, men fra den første Dag af og vedholdende viste det sig, hvad Moder havde været i Huset: den blide Ro og tillige Fastheden, Solskinnet, der bragte Havens Roser frem og modnede Vindruerne, og Alvoren, der holdt det Hele og det Enkelte i lydlos Disciplin. Det synes mig virkelig, at Solen ikke har skinnet paa vor Gaard siden den Dag, saa blegt og mat staaer Alt for mig; men det synes mig ogsaa, som om Gaarden blev mindre, den behøvede ikke længer at rumme en betydelig Personlighed. Forholdet var ikke